

Advies 2018- 03/ 22.01.2018

////////////////////

INHOUD

1	Situering	3
2	Bespreking.....	3
2.1	Proces	3
2.2	Coördinatie en harmonisering	3
2.3	Algemeen inhoudelijke vernieuwing	4
2.4	Relatie burger overheid	5
2.5	Sar-werking	5

////////////////////////////////////

1 SITUERING

Het ontwerp van bestuursdecreet werd door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd op 22 december 2017. Met dit ontwerp wordt uitvoering gegeven aan de verschillende engagementen op bestuurskundig vlak die werden opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord 2014 - 2019. Onder meer wordt een vernieuwde verhouding tussen de overheid en de burger, een meer kwaliteitsvol advies- en overlegstelsel en een optimalisatie van de interne werking van de Vlaamse overheid beoogd. Via dialoog en overleg werd een proces opgestart om deze engagementen uit te werken en vorm te geven. Principes voor een vernieuwde overheid werden geformuleerd en pijlers voor een open en wendbare overheid werden ontwikkeld. Via de opmaak van een groenboek en een witboek is het ontwerp van bestuursdecreet tot stand gekomen. Voorliggend ontwerp van bestuursdecreet werd voor advies aan de strategische adviesraden voorgelegd. Het advies van de Vlaamse Woonraad werd goedgekeurd op 22 januari 2018 en aan de minister President van de Vlaamse Regering bezorgd. Een afschrift werd de minister bevoegd voor wonen toegestuurd.

2 BESPREKING

2.1 PROCES

De Vlaamse Woonraad kan zich vinden in het vooropgestelde proces waarin het ontwerp van bestuursdecreet tot stand is gekomen. Er is in afdoende mate aandacht besteed aan dialoog, overleg en terugkoppeling. Voorafgaand werden principes opgesteld die open werden gecommuniceerd en publiekelijk geconsulteerd. Mede op basis hiervan werden de krachtlijnen voor een open en wendbare overheid uitgewerkt. Deze krachtlijnen werden aan diverse fora voorgelegd en afgetoetst. De Raad kan een dergelijke open werkwijze ten volle onderschrijven en acht het van groot belang om fundamentele wijzigingen in de overheidswerking en/of organisatie van de overheid af te toetsen. Consultatie en communicatie kunnen ertoe leiden dat de wijzigingen sterker onderbouwd en/of gedragen worden.

2.2 COÖRDINATIE EN HARMONISERING

Met het ontwerp van bestuursdecreet wordt een coördinatie en codificatie van 12 bestaande bestuurlijke decreten beoogd. De Raad meent dat dergelijke keuze zowel gedurfd als ambitieus is, en het opzet komt ruimschoots tegemoet aan wat werd vooropgesteld in het Vlaamse regeerakkoord. De vernieuwing en de coördinatie dienen te resulteren in een performante overheid en overheidswerking. In de eerste plaats dient de burger baat te hebben bij de vernieuwde aanpak, wat mede door de centrale plaats die wordt

voorbehouden aan de burger kan worden gerealiseerd. De Raad ondersteunt voorliggende coördinatie en harmonisering. Dit kan immers een meer transparant en overzichtelijk geheel bewerkstelligen en de overheidswerking optimaliseren (in het bijzonder in relatie tot de burgers). Tegelijk vraagt de Raad, omwille van de ruime ambitie en omvang van de opdracht, waakzaam te blijven opdat een juridisch correct en hanteerbaar geheel wordt gerealiseerd (in het bijzonder in relatie tot de lokale overheid en de rechten van de burgers).

Bij de codificatie van de diverse decreten die uitwerking hebben op bestuurskundig vlak is inhoudelijke gelijkenschakeling en harmonisering een noodzakelijke en essentiële doelstelling. De uiteenlopende toepassingsgebieden, die verschillen in modaliteiten en begrippen nopen tot een afstemming ter zake. Onder meer met het oog op een meer eengemaakt toepassingsgebied beoogt het ontwerp een bundeling van bepalingen, en hiertoe worden de nodige inhoudelijke aanpassingen voorgesteld. De Raad acht dit cruciaal om een inhoudelijke adequate coördinatie van de diverse decreten te kunnen doorvoeren, maar vraagt hieromtrent juridisch omzichtig te werk te gaan.

Verder wordt volop aandacht besteed aan de verdere integratie en omzetting van vooropgestelde Europese normen (cf. Aarhus – principes). Algemeen meent de Raad dat de waarborgen en de rechtsbescherming die de diverse decreten voorzien (cf. klachtendecreet, decreet openbaarheid, decreet deugdelijk bestuur) moeten worden verzekerd en waar mogelijk verder uitgebouwd binnen het afgestemd en gecoördineerd geheel.

2.3 ALGEMEEN INHOUDELIJKE VERNIEUWING

Algemeen getuigt het ontwerp van decreet van een streven naar vernieuwing, verbetering van de communicatie met de burger en het ruimer gebruik en introductie van digitale en technologische vernieuwing op vlak van bestuur. Het ontwerp ambieert dan ook de inhoudelijke optimalisering van de overheidswerking en het bestuursrecht.

In het ontwerp worden diverse principes en maatregelen vooropgesteld. Het principe van een geïntegreerde digitale toegang voor burgers wordt verankerd, toegang en inzicht in de eigen gegevens wordt standaard voorzien. Digitale dienstverlening en uitbouw van een geïntegreerd burgerloket worden (stapsgewijs) vooropgesteld. Toegang tot bestuurlijke documenten met bijhorende informatieplicht zal worden gefaciliteerd. Met de vernieuwing wordt eveneens een grotere betrokkenheid en rechtsbescherming van de burger beoogd.

De Raad kan de gehanteerde uitgangspunten en het streven naar bestuurlijke vernieuwing globaal ondersteunen, maar vraagt extra aandacht voor de inclusieve benadering zodat alle burgers in relatie tot de overheid hun rechten gelijkwaardig kunnen vervullen. In het bijzonder is het voor kwetsbare groepen in de samenleving moeilijk hun rechten te realiseren, ook in relatie tot de overheid en de overheidsdiensten.

2.4 RELATIE BURGER OVERHEID

Het ontwerp voorziet in een aangepaste opbouw en structuur van het bestuursdecreet, waaruit eveneens het belang van de relatie tussen overheid en burger blijkt. Het principe van de actieve voorlichting met doelmatige verstrekking van kwalitatieve informatie (zonder aanvraag) wordt vooropgesteld. De verstrekte informatie moet kwalitatief, relevant en correct zijn, en tijdig worden verstrekt. Er wordt ingezet op authentieke gegevensbronnen en een centraal informatie- en contactpunt wordt uitgebouwd. In de communicatie met de burger wordt de toegankelijkheid van de websites en applicaties vooropgezet (in antwoord op de vraag naar omzetting van de desbetreffende Europese richtlijnen). Verder wordt een regeling voorzien voor uitwisseling van informatie, berichten en bestuurshandelingen, ook via elektronische weg. Een vlotte uitwisseling wordt bovendien gekoppeld aan een gewaarborgd niveau van rechtsbescherming. De Raad kan zich vinden in deze voorstellen; algemeen wordt de nabijheid tussen overheid en burger verbeterd en de betrokkenheid op de burger vergroot.

De Raad onderschrijft verder het idee om grotere aandacht te besteden aan participatie en consultatie. Consultatie van het publiek moet inzicht bieden in de mate waarin beleidsvoorstellen kunnen worden ondersteund, welke verbeterpunten of minpunten gesignaleerd kunnen worden edm. Consultatie zal worden georganiseerd via een op te richten consultatieplatform en een aantal documenten worden verplicht voor bredere consultatie voorgelegd (onder meer visienota's, wit- en groenboeken,...). Tevens wordt voorgesteld burgers te laten participeren en het recht toe te kennen om beleids- of andere voorstellen te formuleren (als aanvulling van de bestaande regeling inzake verzoekschriften). Een dergelijke vorm van participatie en directe betrokkenheid kan in beginsel door de Raad worden onderschreven. In eerder advies heeft de Raad gevraagd na te gaan en te willen aangeven wat de finaliteit van de participatie en publieksbevraging is en waartoe de resultaten zullen worden gebruikt¹. Burgers hebben immers het recht te weten waartoe hun inbreng kan of zal leiden. Verder heeft de Raad gewezen op het risico van selectieve, niet-representatieve consultatie waarbij traditioneel kwetsbare groepen dreigen uit de boot te vallen.

2.5 SAR-WERKING

Het ontwerp van decreet beoogt eveneens de SAR-regelgeving te integreren in het gecoördineerd geheel. Hierbij wordt grotendeels de huidige regeling aangehouden. De Raad kan deze keuze globaal onderschrijven.

In de opdrachtbepaling van de strategische adviesraden legt het ontwerp de klemtoon op het strategische karakter, wat in wezen ruim maatschappelijk moet zijn. Visievorming en advisering moeten maatschappelijk worden ingebed en rekening houden met de bredere context. Op strategisch niveau zijn de problemen immers vaak niet te reduceren of te beperken tot het beleidsdomein zelf. De Raad kan zich in beginsel vinden in een

¹ Advies over het groenboek bestuur, advies 2016/21 van 22 december 2016.

dergelijk breed opzet, maar meent dat de problematiek of thematiek in eerste instantie vanuit het beleidsveld moet worden geduid om dit vervolgens te overstijgen en een bredere maatschappelijke kijk te hanteren. De expertise binnen de Raad is dan zowel beleidsveld-gebonden als algemeen.

Verder voorziet het ontwerp enkele belangrijke vernieuwingen in de SAR-werking. Onder meer wordt voorzien de strategische adviesraden in te schakelen in de consultatie van het publiek (en dit via een op te richten generiek consultatieplatform). De Raad kan hiermee in beginsel instemmen, maar wenst erop te wijzen dat naar mankracht en middelen de Raad momenteel niet voldoende uitgerust is om deze opdracht naar behoren op te nemen. Eveneens wordt voorzien dat de SAR voortaan dient aan te geven op welke bronnen het advies steunt en welke input hiertoe wordt gehanteerd, wat volgens de Raad de transparantie kan verhogen.

In het ontwerp wordt participatie, ook onder de vorm van de strategische adviesverlening, als een verruimde maatschappelijke betrokkenheid op het overheidsbeleid voorgesteld. Het is volgens de Raad van belang een dergelijk proces oordeelkundig te organiseren zodanig dat hieruit maximale winst kan worden geput. De Raad onderschrijft de vroege betrokkenheid van de SAR en de maatschappelijke participatie in het beleidsproces via (verplichte) bevraging van de conceptnota's, groenboeken edm. Dit kan verrijkend en reflecterend werken, en het inzicht verbreden in een vroeg stadium van het beleidsproces. Ook het verankeren van vaste overlegmomenten om aan te geven welke onderwerpen advisering en participatie behoeven, is nuttig. Anderzijds meent de Raad dat een open overheidswerking impliceert dat moet worden aangegeven tot welke veranderingen of inzichten het advies of de participatie heeft geleid.